

Izhaja vsak

petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
Štev. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . K 3.—
pololetna . . „ 1.50
četrtna . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 52. V LJUBLJANI, dné 29. novembra 1907. Leto II.

Prva kršč.-soc. strokovna konferenca na Dunaju.

V nedeljo, dne 17. t. m. so se sešli delegatje raznih strokovnih društev na prvo krščansko-socialno strokovno konferenco v dvorani katoliškega rokodelskega društva na Dunaju. Konferenca je imela namen pripraviti naše strokovne organizacije na drugo leto, ko se vrši prvi avstrijski krščansko-socialni strokovni kongres. Sklenile so se mnoge važne stvari. Pogledjmo torej na kratko sklepe te konference.

Urednik Spalowsky je govoril o temeljnih načelih krščanske strokovne organizacije. Resolucija, ki jo je predlagal, se glasi:

»Veliki gospodarski preobrat današnjih dni, in vsled velikega napredka velikega kapitala, postal je gospodarski položaj delavstva neznošen. Edina rešitev za delavstvo je v teh časih strokovna organizacija delavstva. Treba je torej združiti vse delavstvo v strokovne organizacije in te organizacije med seboj zvezati, da tako z močjo in uspešno lahko vplivajo na mezdni in gospodarski razvoj delavcev. Strogo socialen pomen krščanstva je že sam dovolj močan, da druži delavstvo, vendar se te organizacije nikdar ne bodo vmešavale v verske stvari.

Strokovne organizacije niso razredno bojne organizacije. Podjetniki in delavci so danes potrebni v produktivnem razvoju, med katerimi dandanes gotovo obstoji še kaka inte-

resna skupnost. Dosledni temu programu zato-rej krščanske strokovne organizacije odklanjajo razredni boj, kar pa jih ne bo nikdar zavrlo, z vsilo silo braniti koristi delavstva.

S stavko je pričeti le tedaj, kadar so vsa druga sredstva brezuspešna.

Organizacija. Strokovna organizacija naj se vrši strogo po strokah. Organizacije ene stroke v različnih krajih pa naj se združijo potem v močno, celotno organizacijo dotične stroke.

Naloga strokovne organizacije je nadzorovati postavodajo, ko se sklepajo postave za delavstvo. Podpirati se medsebojno tam, kjer država in postavodaja nočete pomagati. Posebno pa gledati na to, da se doseže kolikor mogoče ugodno delavsko mezno razmerje.

Zato je pa treba denarja, ki naj se nabira s članarino delavstva. Denar pa mora biti v zanesljivih rokah in se mora ž njim vestno gospodariti. Tudi se mora članarina tako določiti, da bodo posamee strokovne organizacije lahko izpolnjevale svojo nalogo. V nabavo fondov za mezdne boje naj se zbirajo posebni doneski. Tudi morajo strokovne organizacije zbirati statistično snov.

Gospod Křikawa je podal poročilo o stanju krščanskih strokovnih organizacij v Avstriji. Število članov strokovnih krščanskih organizacij znaša danes 67.000. 15 strokovnih organizacij, ki imajo svoje centralno vodstvo na Dunaju, ima 27.000 članov, 25.000 članov je združenih v slovenskih, čeških in poljskih strokovnih organizacijah, ostanek pa je porazdeljen na druge manjše strokovne organizacije. Kršč. strokovne organizacije so se lansko leto udeleževale v 137 slučajih stavke. Dohodkov so imele te organizacije lansko leto približno 170 tisoč kron.

Ta račun pa ni popoln, ker mnogo organizacij ni poslalo svojih podatkov.

Stroškov je bilo tudi približno 100.000 K. Več kot 20 tajnikov pa pridno deluje cele dni v teh organizacijah.

Gospod Ulrich je poročal potem o bodočih nalogah strokovnih organizacij. Treba bo prirejati strokovne shode, izdajati letake, urediti si listo zaupnikov, vpeljati domače, okrajne

mor je belježil vedno nove obresti. Njegov pogled je bil lačen.

Trudno in počasi se je ozrl izza debele knjige na vstopivšega Lipnika — tako namreč se je zval naš znanec.

»Kaj pa bi radi?« vprašal je Dernan, videč pred seboj izmučenega trpina in zadovoljnost mu je zasijala raz obraza.

»Žena in otroci stra . . .«

»Da, že vem kaj hočejo taki kakor ste vi. Na ženo in otroke se sklicuje, potem pa . . . No, no, koliko pa bi radi? Nekaj bi vam že dal!« je rekel žid, videč, da ima pred seboj moža — pridnega delavca, ki mu z lahko vestjo kaj zaupa.

»Osemsto kron, ako je mogoče?« poprosi trepetajoče Lipnik.

»Kaj, osemsto kronic? Veliko je! Kdaj pa mislite plačati?« praša Dernan Lipnika ter ga premotri z bistrim očesom.

»Za eno leto, gospod, z obrestmi vred,« odgovori Lipnik in upre oči v strop.

»Dobro, posodim ti. Tri leta ti ni potreba vrniti, toda čez en mesec pošlji svojo starejšo

in deželne konference, prirejati socialne kurze, udeleževati se volitev v strokovnih sodiščih, bolniških blagajnah in pri pomočniških zborih. Zato pa se je treba posvetiti z vsemi močmi agitaciji. Treba ustanoviti samostojna tajništva in izdajati lastne strokovne časopise. Treba z vsemi močmi delovati za strokovno žensko organizacijo.

Našim organizacijam ne moremo dosti priporočati, da delujejo po teh sklepih, da se krepko dvigne prapor krščanske strokovne organizacije.

S. L. S. na Goriškem.

Dne 25. t. m. je bil pomenljiv dan za goriško ljudstvo. Tudi za naše delavske brate na Goriškem je ta dan velikega pomena, ker se je najmočnejša stranka v svojem programu zavezala delovati za delavstvo in s tem povabila delavstvo, da stopi v njene vrste. Kakor na Kranjskem, tako je tudi na Goriškem S. L. S. popolnoma demokratična stranka, ki ne pozna med somišljeniki višjih bitij, ampak delavec je v politiki enak graščaku, ali advokatu. Vsak ima v politiki svoj glas, zato pa tudi enako vrednost.

Veseli nas, da so se ta dan sprejele v strankin program točke, ki so obče koristne za delavstvo.

G. dr. Dermastija, ki ga tudi kranjsko delavstvo pozna kot goriškega delavskega prvoboritelja, je predlagal strankinemu zboru sledeče točke, ki so bile z navdušenjem sprejete:

1.) Delo je dolžnost in splošno premoženje vseh zdravih ljudi in ne sme postati žrtva oduševanja in izsesavanja kakor se mnogokrat godi.

2.) Država je dolžna po postavah in upravi braniti pošteno delo in je namenu primerno organizovati, da obvaruje krivičnega izsesavanja in zagotovi vsakemu delavcu njegovemu delu primerno plačo.

3.) Otroško delo po tvornicah se mora odpraviti, žensko delo omejiti na ženski primerna dela, ki moškemu delu ne delajo konkurence.

4.) Ponočno delo se dovoli le onim podjetjem, ki iz tehničnih vzrokov dela ne morejo

hči Elizo k meni, vzamem jo za sobarico. Si razumel!»

»Bodem!« — In vgriznil se je Lipnik v ustnice in odšel od srečnega žida, kateri se je v svoji židovski butici že veselil, da bo imel pri sebi krasno Elizo . . .

Mesec pozneje.

Dernan je sedel zopet med svojimi listinami in premišljeval. . . in računal . . .

Prišel je k njemu sluga.

»No, kaj je?« ga praša žid nestrpljivo.

»Ni je več! Šla je z očetom v Ameriko!«

»Oh, moj denar, — moja sreča... Eeliza...«

Zvrnil se je na mehko zofo in jokal in premišljeval.

Čez dve leti pa je prejel Dernan od Lipnika iz Amerike posojenih 800 kron z obrestmi vred. Neizrečeno je to žida veselilo. Na Elizo se ni več spomnil, zakaj imel je pri sebi krasno, po goljufiji ugrabljeno Klementino, katera je sužnjila njegovim strastem.

Fr. S. Bevk.

Oderuh.

S težkimi koraki je taval po mestu; ali . . . bi, ali ne? Ali bi, ali ne?, ta misel se mu je naprej usiljevala in mu težila že tako do skrajne meje obupano srce. Ali bi šel v hišo mogočnega Dernana, da bi ga poprosil za nekaj denarja? Ali bi ne . . . šel; če mu ne posodi, bo njegovo srce počilo, in njegova duša bi obupala. Toda spomnil se je svojih lačnih otrok, ki doma čakajo skorjice kruha. In žena, njegova brhka žena, joka doma tihe solze. Tolaži otroke, tolaži njega, toda na tihem joka in moli. Spomnil se je vsega in dospel medtem skoraj nevede pred lepo hišo bogatega Dernana, kjer se šopiri razkošnost in blišč, v njegovem stanovanju pa — lakota in tema.

Vstopil je, in pozvonil.

Stopil je v pisarno, bogato in razkošno opravljeno, bogatega žida Dernana, kateri je čepel v nekem kotu zasut s knjigami in pisanji svojega oderuškega poklica. S peresom za ušesom je dan za dnem strmel v knjige krivice, ka-

pretrgati. Ženskam in otrokom bodi nočno delo prepovedano.

5.) Ob nedeljah in zapovedanih praznikih mora vsako delo počivati. Če ni mogoče ob nedeljah dati počitka, naj se določi 36 ur med tednom v počitek, vendar tako, da ima vsako drugo nedeljo delavec prost dan.

6.) Uvede se po razmerah najvišja neprestopna delavna doba; in sicer pri vseh rudoin premogokopih in pri vseh javnih strokah, koder se mehanično s stroji v velikem producira, zlasti pri težkih in zdravju škodljivih delih šurni delavnik; pri mali obrti, ročodelstvu, trgovstvu 10urna delavna doba.

7.) Zakonito naj se varujejo delavci, ki izvršujejo po svoji volji in vesti razne mandate.

8.) Uvedejo naj se razsodišča, sestavljena iz delavcev in delodajalcev, ki naj razsojajo v vseh spornih točkah.

9.) Skrbi naj se delavcem za zdrava in primerna stanovanja. V to svrhu ustanovljena društva podpirajta dežela in država z zakoni in doneski.

10.) Plača bodi tako urejena, da more vsak delavec pošteno živeti tudi z družino. Vsak delavec mora imeti pravico, da napreduje pri delu in se mu plača primerno zvišuje. Delavec imej pravico do gotovega deleža pri čistem dobičku.

11.) Akordno delo naj se odpravi povsod, kjer je nevarno, ali kjer ob neugodnem času vsled njega delavci nimajo zaslužka.

12.) Strogo naj se nadzorujejo vsa podjetja glede na varnost življenja in zdravja; zato naj se pomnoži obrtno nadzorstvo po dejanski potrebi. Za delavke naj se nastavi obrtno nadzornice. Obrtnim nadzornikom naj se pridele delavci, ki naj jih odškoduje država.

13.) Po večjih mestih naj uvedo občinske posredovalnice za delo, in sicer brezplačno.

14.) Uvede naj se splošno državno zavarovalnico za delavce vseh vrst proti boleznim, nezgodam, onemoglosti in starosti ter za vdove in sirote.

15.) Delavstvo ene stroke ali sorodnih strok naj se združuje po strokovnih društvih, ki so nepolitična in skrbijo zgolj za izobrazbo in gmotno povzdigo delavstva ter po delavskih političnih društvih, ki skrbijo za politično osamosvoje delavskega stanu.

Kakor je razvidno, so te točke silno važne za delavstvo. Upamo pa tudi, da jih bo delavstvo upoštevalo in krepko stopilo v vrste sobojnikov za ljudske koristi.

Državni zbor.

Državni zbor je zadnji čas pozorišče precej živahnih prizorov. Razprava o draginji se vleče že skozi štirinajst dni. Na vrsti je še več manjših predlogov, med temi Gostinčarjev o izboljšanju razmer državnih slug. V torek se je zbornici predstavil novi minister Abrahamovič; bil je sprejet z velikanskim vriščem. V tem sta se posebno odlikovala Iro in Malik. Istotako se je izljubilo socialnim demokratom kričati in kazati Abrahamoviču vrata. — Škoda, da ni Bek šel vprašat socialne demokrate, koga hoče postaviti za poljskega ministra.

VIHARNA SEJA DRŽAVNEGA ZBORA.

D u n a j, 28. novembra. Nujnost socialno-demokratskega predloga glede živila je državna zbornica odklonila. Socialni demokrati so divjali na krščanske socialce. Predsednik je moral izprazniti drugo galerijo. Razburjenje je bilo tako, da so se nekateri poslanci že spoprijeli. Vsak čas je bilo pričakovati tepeža. Da se nista sstepla agrarec Bruner in soc. demokrat Reinert, je preprečil v zadnjem trenutku bivši minister Prade. Tudi drugi socialnodemokratski predlog je bil odklonjen. Splošno se sodi, da bo državni zbor kmalu po rešitvi nagodbe razpuščen.

Za tobačno delavstvo.

Izjava. V sobotni številki »Slovenskega Naroda« se je zljubilo neki Josipini Srakar proti moji osebi izreči skrajno žaljive besede, »da obžaluje notranjske volivce, da niso mogli dobiti poštenega poslanca«. Kdor pozna gosposodičnega Srakar, ki je bila radi obrekovanja že pred sodiščem in sicer na njeno izgubo, vé dobro, koliko more biti na tem resnice. Da Pepa obrekuje, je v njenih ravnanjih, da se pa naslanja na Malovrha in »Narod«, je pa vzrok, ker je »Sl. Narod« pred porotno klopjo »imun«. Pričakujem, da Pepa svojo trditev o mojem ne-

poštenju dokaže, dotlej velja za njo zgorajšnja trditev.

Jos. Gostinčar.

Popravljamo, kar smo v predzadnji številki pisali, da je Josipina Srakar članica »Katoliškega društva za delavke« v Ljubljani. Srakar že poldrugo leto ni več članica tega društva. Res pa je, da se je prišla 10. t. m. ponujat za sprejem v društvo, a so delavke sklenile, da je nikakor ne sprejmejo v svojo sredo. Mi to z veseljem popravljamo, ker so bile članice »Katoliškega društva za delavke« v Ljubljani užaljene, ko smo pisali, da je Josipina Srakar član tega društva.

Velika potreba prašnih ventilatorjev v rezalnici za tobak. Pač vidi se, kako potrebni so prašni ventilatorji v rezalnici, ker se brez njih, sedaj, ko so nam stare podrli, grozno praši. Koliko mora stari možiček pri rezalnici ravno sedaj v zimskem času, ko okna ne morejo biti odprta, požreti prahu, kar je zdravju jako škodljivo. Tega bi ne bilo treba, ako bi se pri podiranju starih takoj nove postavilo. Res je, da se bodo novi še bolj praktično postavili, ali kedar bo še to. Treba je še preje dovoljenja generalne direkcije. Prosi se tedaj, da bi se potrebni koraki ukrenili, da se novi prašni ventilatorji kmalu postavijo.

Med brati in sestrami.

Idrija. Liberalno-mokraški Atila je 26. t. m. sklical shod v pivarni, kamor pa ni prišlo toliko ljudstva, kakor si je prvotno domišljeval. Na dnevnem redu so bile občinske razmere. Govoril je samoobsebi umevno Atila. Razpravljal in dokazoval je razne potrebščine, ki se nahajajo v mestnem proračunu, tako n. pr. da je treba dovoliti prvi rok za mestno klavnico v znesku 20.000 kron. Le-ta baje ne odgovarja modernim zahtevam, dasitudi bi morda kdo utegnil reči, da je stara še dobra. (Klici: Saj je res še primerna!) To dokazovanje sklicatelja se mora idrijskim mesarjem že vsled tega vstreči, ker plačujejo od mesnic davek. V drugi postavki proračuna se zahteva 20.000 kron za zgradbo javne čitalnice in knjižnice v Idriji. Za to se je kazal Atila posebno vnetega, kajti »potem bomo imeli v veliki dvorani shode, veselice in igre«, tako nekako je razpravljaval. Le, kje vzeti denar? Občina ima že tako preklicano veliko dolga, da bi se pa doklade zvišale od 75 odstotkov na 130 odstotkov, to ne kaže že vsled bližajočih se deželnozborskih volitev ne, ob kateri priliki bodo klerikalci zvalili vso krivdo na demokrate, kateri bodo vsled večjih doklad povzročitelji podraženja stanovanj, dobiček bodo imeli pa le hišni gopodarji. Zadnji že komaj pričakujejo zvišanja doklad, ker se jim nudi najlepša prilika zahtevati pretirano stanarino, ki jim bode s precejšnjim prebitkom krila doklado. Da se temu predbacivanju ognemo, tako modruje Atila, moramo odločno protestirati proti zvišanju doklad. V svrhu pokritja stroškov naj se raiši vzame posojilo, četudi znašajo mestni davki mesto 350.000 K 450.000 K. Ako ni drugače, naj gre občina »na kant«. Lepemu Julčetu občinstvo ni pustilo dolgo klobasati, ker je bil za zvišanje doklad. Leopold Lapajne je bil proti postavki 20.000 K za javno knjižnico, češ, da imamo že itak 10 knjižnic. Tudi postavka za klavnico bi se lahko črtala. Veliko budalost je izjavil nato gromovnik Kristan med zborovavce. Po njegovih nazorih se druge postavke ne sme črtati, ker plačujejo sami mesarji davek in doklade od mesnice (!). Seveda se je tej učeni domišljiji uprlo več zborovavcev, ki so bili za Lapajnetov predlog. Debeli Tonček je hotel zaviti neko notico v »Naši Moči«, ki se mu pa po prečitaniu iste ni posrečila. S tem je bil shod končan. Kristan pač ne zna drugega, kakor udrihati po klerikalcih, metati ljudem pesek v oči in pa delati dolgove pri konsumih. Sedaj bi rad spravil še mesto Idrijo na boben.

Idrija. Proračun našega c. kr. rudnika za leto 1908. je sledeči: Potrebščina: Redni izdatki: Jamski stroški 480.000 K; stroški za odbiralnice 43.000 K; žgalniški stroški 124.000 K; stroški preizkuševalnice 8.640 K; stroški kovačije in mehaniške delavnice 53.000 K; stroški tovarne za cinober 5000 K; stroški prodajalnega skladišča v gotovini 20.000 K; v blagu 13.400 kron; stroški voznine 8600 K; nakup in oskrbovanje materialij in naturalij 709.000 K; nakup in vzdrževanje mobilij 23.000 kron; osobne plače, po odbitku interkalara 168.450 K; potovalne pristojbine 5.500 K; nagrade in podpore 2.000 K; uradni in pisarniški stroški 11.100 K; sanitetni stroški 54.000 K;

razni obratni izdatki 16.000 K; razni oskrbovalni stroški 52.000 K; šolski stroški 40.000 K; stroški za bogočastje in cerkveno patronstvo 8.900 K; davki 192.000 K; vzdrževanje stavbenih poslopij, popravila, priredbe in razširjenje 20.000 K; stroški za izobrazbo v rudarstvu in za geološke študije 1.700 K; skupaj 2.059.290 kron. Izvanredni izdatki: Nove stavbe in produktivne naprave 110.000 K; nakup zemljišča 6.000 K; torej skupni stroški 2.175.290 kron. — Pokritje: Redni dohodki: za prodane jamske in žgalniške produkte v gotovini 2.519.600 K, za prodane materialije in naturalije 84.000 K; za prodane mobilije 600 K; razni dohodki v gotovini 6.100 K; najemščina 14.100 K; splošni oskrbninski dohodki 3.100 K; skupaj 2.627.500 kron. Torej ako primerjamo izdatke z sprejemki, ostane dobička 452.210 K. Vkljub takemu čistemu dobičku pa imamo delavci tako žalostne plače. Država naj bi se vendar enkrat usmili in zadovoljila rudarja v Idriji, ki ima toliko dobička od njega.

Krvoses kapitalizem.

Ljubljana. (Delavstvo v kemični tovarni.) Opetovano smo že poročali v listih o razmerah v kemični tovarni na Selu in primorani smo še enkrat v javnost prinesiti postopanje uradnikov napram delavstvu. Največjo vlogo seveda igra pri tem gospod ravnatelj. On psuje delavstvo s takimi psovskami, katere je sploh po častnikih neumestno popisovati. Nedavno je prisilil z njegovo surovostjo delavstvo, da je moralo dvakrat delo prostovoljno zapustiti ter so hoteli od dela oditi, ali potem, ko je razvidel, da nima prav, je polagoma, pa prav polagoma odnehal. Kaj počne pa vendar gospod obrtni nadzornik, da se ne prepriča pri delavstvu o razmerah. Mislimo, da je imenovani gospod vsaj zato postavljen. Toda če on pride v tovarno, kar je pa zelo redko kdaj, se pogovarja z gospodom ravnateljem, ali delavstva nikdar nič ne vpraša. Ba je bil ves čas, kar se tovarna gradi, samo parkrat na licu mesta. Gosp. B. pa tudi svetujemo, naj z nami lepše ravna in naj ne posluša toliko gospoda ravnatelja. On je namreč domaćin in naj ne zavrže domačinov, kajti dostikrat je že marsikoga preveč opsoval. Gospodu ravnatelju svetujemo, naj si svoje vroče srce malo ohladi, drugače zamore še bridke ure med »butastim« delavstvom doživeti. Toliko danes drugič pa še kaj več. Delavstvo v kem. tov.

Sava. Minuli teden je tovarna po svojem zaupniku sklicala shod na Savi v gostilni pri Ravhekariju. Tukaj se je zopet pogovarjalo: delavci, z nami držite, pomagajte nam, da združene slovenske občane pomandramo v prah. Ko bi vi bili kaj mož beseda, bi že z vami držali, tako ste pa figa-možje, kakor iz vaših del izpoznamo. Zlate gradove obetate, nazadnje pa še strganih koč ni. Pridite z resno besedo na dan in ne s hinavščino. Vi ne delate za gospodarski napredek delavstva, ampak vam se gre za nemčurstvo, to se je pokazalo v teku časa. Kdor ima še kaj zdrave pameti, je spregledal in vam bode hrbet obrnil. Ako hočete, da bomo delavci z vami, povikšajte plače primerno sedajni draginji, borite se z nami zoper draginjo. Vredite tako tovarno, da ne bode mučilnica. Dajte delavstvu sedmi dan in počitek, kakor ga je Bog ukazal pri stvarjenju sveta. Dajte nam versko svobodo. Povejte vašim inženjerjem in drugim predpostavljenim, da se ne bodo norčevali iz nas, če zahtevamo ob nedeljah in praznikih prosto. Pri nas se tako godi, če rečeš, da ne bodeš delal v nedeljo, odgovori ti inženjer: mi ne poznamo nedelj in praznikov. Ako te ne bode v nedeljo na šiht, boš kaznovan, in tako je tudi. Koliko jih je dobilo zaradi nedelj kazen ali pa odpust. Zavarujte delavstvo za slučaj nezgode, da ne bodejo kripelni in ne bodo njih otroci beračili po drugih občinah. Dajte nam primernih stanovanj. In pri delu naj se naprej postavljene tako obnašajo, kot se spodobi človeku. Potem bomo z vami držali. Dokler nas bote pa le imeli za stroje, pa ne moremo. Stroj ko se pokvari, ga vržete v staro šaro, nas pa tudi, ko se pokvarimo. Imamo brezštevilno vzgledov.

Sava. Pri nas so ljudje, ki ne poznajo čisto nič delavskih razmer. Pravzaprav so delavski sovražniki in hlapci kapitalistov. Ti se pritožujejo in zaničujejo delavstvo. Pravijo: Delavci so gospodje, nič jim ni hudega, sami nezadovoljneži so; najrajše bi imeli velike plače, pa malo delali in dobro jedli in pili. Tako delate delavski sovražniki, delavstvo pa ne. Le malo pogledimo v naše razmere. Plača v tvornici je

vedno enaka. Ne večji, še manjši. Kaj pa živež, obleka, stanovanje, to je pa morda cenejši kot pred nekaj leti? O, polovico dražje. Zima je nastopila; čez leto nismo nič prihranili, treba je živeža in zimске obleke, treba pa je tudi drv za zimo. In teh še za denar ne dobiš. Naši kapitalisti tako skrbijo za delavstvo, da nam še potrebne kurjave ne preskrbijo, kaj še drugo. Sramota za našo tovarno, da še premoga ne preskrbi delavstvu po več tednov, da ni nič. Pravijo, da do novega leta ne dobimo nič trboveljskega premoga. Kakor razmere stoje, bomo morali surovo jesti kot prešiči. No, saj kapitalist nas ima še za manj vredne. Samo to skrbijo, da našo moč izrabljajo v svoje velike dobičke, in da nas porabijo pri volitvah v svoje politične nakane, drugega prav nič. No, potem se pa še dobe taki norci, da pravijo, da smo nezadovoljneži in da se nam dobro godi. Opozarjamo odbore raznih organizacij, naj kaj v tem oziru storijo, ko nam naš delodajalec ne preskrbi potrebne kurjave, ko dobro vé, da se v bližini ne dobi; in da mi ne zaslužiimo toliko, da bi vzeli dopust in šli po drugih krajih kupovat drv. Kapitalist nima srca za zmučeno delavstvo. Pomagajno si sami!

Javornik. Delavci v tovarni so prosili g. nadinženirja, naj se rezalni stroj tako zavaruje, da ne bo toliko nesreč, kot jih je sedaj vedno. Tudi zaradi plačila so delavci prosili, naj se jim izboljša, ker je sedaj res škandalozno nizka plača na Javorniku. Obljubilo se nam je oboje. Želeti pa je tudi, da se obljuba izpolni. No, bomo videli.

Zagorje ob Savi. Delavci pri našem premogokopu so vložili že oktobra meseca peticijo pri ravnateljstvu za izboljšanje plače. Zahtevali so, dnevne plače od 2 K 50 na 3 K, akordna plača pa naj bi bila 4 K. Ker se zahteva vedno več delavne moči. Upravi svet je pa izboljšal plačo samo od dneva, kar premogarjem prav malo koristi, ker se v jami večinoma dela le na akord. Torej premogarjem, ki so zahteve stavili, ni nič kaj po volji. Ravnatelj je pustil ta razglas nabiti dne 21. oktobra samo v nemškem jeziku. Menda zato, ker so sami slovenski delavci. Smešno je bilo, ko rdeči bratci zapazijo na novo nabite plakate in začno po svoji stari navadi kričati »gvinano je!« Ko pa izvedo, da se jim je izboljšala samo dnevna plača, pa še tista komaj sedem odstotkov (namesto 3 K le 2 K 75v), bili so močno poparjeni. Napotili so se zopet dne 20. t. m. pred graščinsko pisarno in zahtevali, naj bi se to, kar se je izboljšalo pri dnevni plači, zvišalo tudi še pri akordu. Zraven pa zahtevajo, da bi se jim dalo več kurjave, drv in premoga. To zadnje jim je ravnatelj obljubil. Res čudne pojme imajo ti naši gospodje. Sami med seboj čutijo, da se s starim zaslužkom v tej draginji ne da več izhajati. Izboljšali so plače vsem, od najmanjšega pisarja do najvišjega gospoda. Le delavec naj bi ostal pri starem. Pričujejo se, da delavci doma preveč delajo, da potem v jami ne morejo. Se pa bojijo, da bi si delavec s tem postranskim zaslužkom kaj ne prihranil. Gotovo pa je, da dandanes pri delavcih ni nič s postranskim zaslužkom. Kje pa naj kaj zasluži? Gospodje, le ne bojte se, delavec nima priložnosti s postranskim zaslužkom, kot vi pri različnih provizijah.

Slovenske Gorice. Veste, kaj počno zdaj liberalci? Vse bi dr. Rozini izdali, da bo imel v »Narodni stranki« lepši sluh. Stradar za britofom piše za gospodo — ki se v kleti g. z R. nedolžno dela radi dopisov v Štajercu — v oba lista, kot se je pohvalil doma v Mal. dolu, otrokom preskrbi jed in klad, izdajica s kosmato vestjo si žvižga, če vidi kje kaplana iti, potu bodo povišali plačo pa štiri krone, če odstopi iz izobraževalnega društva in opusti vaš list, Cionarca bi rad z Rajbnce naročili viničarje in postrežnice, stric na pošti opozarjajo na žmahne dopise v Štajercu in katoliške liste vselej na zadnje razdajajo, da vsak sliši prej liberalni nemški in slovenski evangelij, pisma niso varna pred radovednostjo, zlasti to-le pisemce se komaj pritihotapi v Lj., Žmavčka bi ne smela pošiljati krone sinu k vojakom, ker zanje vpije po Tinču kasa pri C., bable se več ne krohoče za ljudmi, ker se misli stacuna oddati in kupiti zato »narodna banda« za plese v prid »baugim šaularom«, ki pa še niso dobili nič zastonj, čeprav se je nabralo precej svetlih kronc pri »blagodejnem, patriotičnem« plesu dne 18. avgusta t. l. Nespravljivi K., kje so kronce? Ali jih naj Hanža prinese? Bo že, kadar boste zapiskali liberalni signal ob novem letu, saj že pridno nosite štrumente vkup, ker »kaufasta« molči. Policaj je »cajlo nouč« iskal za »Slovajnc« Schautla iz slov. klifinje na Malni slov. rinje, da ne bo več z rokami ploskal po eni nogi ple-

saje v svoji vzvišenosti in oblasti. Tinč ima »raug«, Peterčev klarinet, Budlar, metla boben svoj, Judež pa piščalko ima, le piskat ne zna, se uči pri svojem predstojniku, ki pritiska imenitno in piha čičovski dudlžok. To bo lep hec! Magarečka bo prišla z Gradvanja na vajncrlijo, kjer se osnuje društvo »lepih, lušnih in fletnih viničark na Flekušeku«. To bo lova, če še pride kapelmajster Nande z Višarij. Zdaj se še Jakca boji, mi pa nič, da bi nas kdo tožil radi tega resničnega dopisa.

Sv. Jakob v Slov. Goricah. Pisali bi v razširnejše domače liste ter tudi več dosegli, pa saj veste, nekaj Ivan Grozni, prežeč za kulisami, nam vsak ostrejši dopis »preconsurira«, da pride še le prihodnjič — v koš! Kaj hočemo, ovinkarji le med tem ljuliko sejejo, deležnikom »Narodni list« vrivajo, dolžnike in odvisne k nemškim volitvam gonijo, (Domina, volil z Nemci v okr. zastop), iz društva izganjajo pota in mu časnike zadržujejo, pa še ne gre. Pri posojilnici (z neomejenim poroštvo) presteješ deleže na prstih, po čem naj zveza seže, da si plača knjige, blagajno, tiskovine, »previžarja«. Vstopnine po 2 K se ne bo nabralo za cigare stricu podpredsedniku, opravičnih stroškov (2 K 50 h) tudi ne bo dosti, čeprav zajedate v Jarenino in Snežno lastni Celjanki in se šopirite po Sv. Jurji in Marjeti. Žalostni gledajo ob četrtkih »naši« odborniki: Jarc, Dogonik, Kriste, Plateis, grozni promet, Peklarja agitirata dan na dan po krčmah, Tinč vsako nedeljo pri fari, Jaka in Tone — slovenska bismarkovca — pa pri Nemcih à la Villa-Klein, ki se mu je kasa v Št. Ilju razbila in grozno iztirjava sedaj dolžnike, da se ubrani poloma. Le pišite, Herr Reininger, tudi Extabulationsquittunge! Sicer bi znali še večkrat kaj tirjati, potrebni ste.

Z lastnimi močmi.

Somišljeniki in somišljenice! Pohitite s svojimi rodbinami na sijajni Miklavžev večer, ki bo v četrtek, dne 5. decembra točno ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona«. Vstopnina 60 vinarjev za odraslo osebo, otroci prosti.

Delavci, pristopite k vseslovenski krščanskosocialni politični organizaciji! Dne 10. t. m. se je ustanovilo »Vseslovensko delavsko politično društvo«. Namen društva je izobraziti delavca tudi v politiki, da bo vsak delavec se zavedal tudi svojih političnih pravic. Društvo je bilo zelo potrebno. Članarina pa se je nastavila tako nizko, da noben delavec ne bo imel izgovore, češ, ne morem plačevati, je preveč. Članarina znaša na leto 10 vin. Udnina, ki se lahko pošlje tudi v poštnih znamkah, kakor ime in leto rojstva dotičnega člana, naj se pošlje na naslov: Anton Jeriha, Dev. Marija v Polju, Društveni dom. Najbolje je, da se zdrami v vsakem delavskem kraju kak delavec, ki bi nabral članov in pobral članarino ter vse skupaj potem poslal predsedniku društva Antonu Jeriha. Vsa tozadevna pojasnila pa, kakor tudi vse stvari, ki se tičejo prireditve shodov, napravljenja pritožb, prošenj, peticij, protestov itd., daje pa Mihael Moškerc, Kopitarjeve ulice št. 2. Delavci in prijatelji delavstva, pristopajte v obilnem številu k društvu, da se s tem povzdigne politična zavest našega krščanskosocialnega delavstva.

Vabilo. Odbor »Strokovne zveze delavcev eraričnega rudnika v Idriji« vabi člane k občnem zboru dne 4. decembra (praznik sv. Barbare), ob 4. uri popoldne v gorenjih prostorih g. F. Didiča. Dnevni red: 1. Starostno zavarovanje. 2. Delavsko gibanje v Idriji.

Idrija. Premenjena pravila. Po sklepu obč. zbora »Strokovnega društva kranjskih rudarjev« v Idriji, ozirajočim se na tukajšnje krajevne razmere, predložil je odbor dež. vladi primerno premembo pravil, katero je ista tudi dovolila. Premenjena so določila glede naslova, (prej: »Strokovno društvo kranjskih rudarjev«, sedaj: »Strokovna zveza delavcev eraričnega rudnika v Idriji«), delokroga in pravnega varstva. Občni zbor je bil namreč prepričan, da bo društvu omogočeno uspešnejše delovanje, ako se isto omeji na manjši delokrog; sorodna društva pa naj bi se med seboj zvezala v večji organizaciji.

Kam?

(Konec.)

To je tudi pri socialnih demokratih opaziti, dasi včasih v nekoliko drugačni obliki. Ljudska masa sledi slepo svojim voditeljem, naj ji zapovedo to ali ono. Voditelj takorekoč

absolutno vlada nad ljudstvom. Ljudska volja pravzaprav ne pride do nobene veljave, ampak volja voditelja velja za vse. To je enakost vseh ljudi, do katere nas vodi socialna demokracija. Preostaja nam še točka: Vera je zasebna stvar. To se pač lepo sliši, še lažje pa se kdo vjame na te limanice. Kdor je in hoče ostati kristjan, ne sme in ne more priznati tega načela. Kristus je rekel: »Kdor ni z menoj, je zoper mene«. Vera torej nikakor ni zasebna zadeva vsakega posameznika. Če šola ne stoji na verski podlagi, tedaj je po Kristusovih besedah zoper njega. Splošno, če stoji vsa socialna uredba na ne verski podlagi, je zoper Kristusa. Vera je v toliko odločilna v vseh stvareh, da ni prav, kar njej nasprotuje. In tudi, če bi Kristus tega ne rekel. Poglejmo le posledice, ki izhajajo iz načela, da je vera zasebna stvar. Svobodomiselnost šola, civilni zakon itd. Mislim, da bi bilo nepotrebno razmotrivati, kam bi nas to privedlo, ker se je zadnji čas že veliko o tem pisalo. Kakšna bo potem poštenost, kakšna pravica, kakšna vzgoja otrok? Ali ni jasno, da mora naš ubogi rod v doglednem času izginiti, če zaidejo med nas take razmere? Slednjič pa tudi socialni demokratje sami ne izvršujejo tega svojega načela. Če je vera zasebna stvar, potem vendar ne smejo čez njo zabavljati in sramotiti one, ki vestno opravljajo svoje verske dolžnosti. Sedaj pa je vedno in povsod vsebina govorov njihovih voditeljev zabavljanje čez cerkev in duhovne. In kakšni so socialni demokratje v narodnem oziru? Njih načelo, katero je njih začetnik Marks izrekel, je, da morajo manjši narodi izginiti s površja zemlje. Močnejši narodi imajo pravico slabotnejše si podvreči. In Marks sam je ravno čez nas Slovence zabavljaj, tako da še mirnemu človeku kri zavre, ako bere njegove besede.

Pokazali smo torej, kam nas vodi socialna demokracija in kako malo se drže socialni demokrati svojega programa. Oglejmo si sedaj še krščanski socializem, da bomo videli razliko med obema. Tudi tu velja načelo enakopravnosti vseh ljudi. Toda to si čisto drugače mislimo kot socialni demokratje. Vsak stan, tudi najnižji, mora zadobiti svojo veljavo in svoje pravice. Vsak delavec mora dobiti tako plačo, da more človeku dostojno živeti. Kar si prisluži, je njegovo, do tega nima nihče drugi pravice, kot on sam. Če si torej priden in si kaj prihraniš, je tvoje in tvojih otrok. Vera ni privatna zadeva. Nasprotno. Vse šole morajo biti na verski podlagi. Zakon ostane cerkven, ker ga je Kristus postavil. Ali niso ta načela čisto nekaj drugega? Vsakemu, kar mu pristojajo, kar si prisluži. Vera, za katero so naši očetje prelivali svojo kri, mora ostati in imeti veljavo, ki ji pristojajo. Zdi se mi, da takih načel ni treba še posebej dokazovati, ker so tako naravna, da vsakdo sam čuti, da je tako prav. Le glede vere bi bilo mogoče dobro pripomniti, zakaj jo tako visoko cenimo. Središče, krog katerega se celo socialno vprašanje vrti, je vera. Ona je koj v začetku dala delu čast, ki mu gre, ona je oprostila rimske suženje, ne s silo, ampak z naukom in zgledom. Kristus je rekel: »Bratje, smo«, njegova cerkev pa je to pridigovala. Bogati Rimljan je uvidel, da je tudi suženj človek iz duše in telesa in dal mu je prostost, sam pa se ni več sramoval dela. Tako je dala katoliška vera prva delu čast in veljavo in le ona je zmožna pridobiti mu zopet dostojno mesto. Dokler bo imela vera povsod prost vstop, bo vladalo poštenje, pravičnost in zadovoljnost. Delavec mora iskati v cerkvi rešitve, kajti ona ima največ moči do človeškega srca, le ona je zmožna omehčati bogatinca, da bo imel res srce za reveža.

Kam torej? Upam, da ni težko izbirati. Če si zvest veri svojih pradedov in trezno misliš, se ne moreš obotavljati in moraš socialni demokraciji takoj hrbet pokazati. Ona hoče prevrniti ves družabni red in vzeti ljudem najdražje, kar imajo, to je vero. Slovenec, ki si moraš z delom svojih rok služiti kruh, demokrat si, katoliški kristjan tudi, torej moraš biti krščanski sociallec!

Kamnoseški pomočnik

mlad, dobro izurjen za grobne spomenike se sprejme v delo za eno leto in dalje. Naslov Radoslav Golobič, kipar v Ljutomeru, Štajersko.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.
Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:
za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
Izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše

dežnike in solnčnike
domačega izdelka

priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani

Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.

Popravila točno in ceno.

Novosti te sezije!

A. Lukić

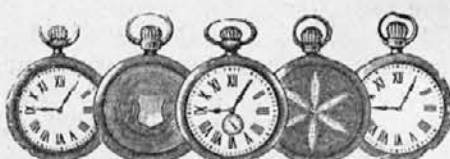
Ljubljana, Pred škofijo šte. 19

Priporoča svojo novo urejeno

**veliko zalogo iz-
gotovljenih oblek**

za gospode, dame, dečke in
deklice po najnižjih cenah.

- Solidna postrežba. -

Ustnov-
ljeno let
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo fournitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod

za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja

na par

**Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.**

Sprejemališče

Šelenburgove ulice šte. 3.

Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

**novosti v
konfekciji za dame.**

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Špitalske ulice

Ljubljana

Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago**

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Šmetek
v Ljubljani Klečevske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
**trgovino
s klobuki
in čevlji**

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene